הבא על יבמתו פרק ששי יבמות סא.

מסורת הש"ס

אין מטמאין. את המאהיל עליהם: אחס קרויס אדס. וגבי טומאת אהל כתיב אדם כי ימות באהל (במדבר יט.) כתיב: ומשני הא דקרי להו אדם משום דבעי למכתב בהמה גבייהו כדכתיב וחמורים ובקר [שם לא] וגבי בהמה מיקרו אדם אבל אדם סתמא לא מיקרו: אלא מאי ענוה עובדי כוכבים היו: כל הורג נפש. במדין כתיב ומדבנו טומאת שבעה אלמא מיטמו: ממגע ומשא מי מעטיגהו. וגבי מגע אשכחן נוגע בעצם או בחלל[ה] דלא כתיב אדם הלכך אע"ג דלא מיקרו אדם מטמו במגע ובמשא: ה"ל כאולה מעמיו יקח אשה. האי אשה לא איצטריך אלא לדרשה: מיגהו אין. כלומר המלך מיגהו אבל אחיו הכהנים וסנהדרין לא מיגהו: נאמנה לא. נאמנה לא קאמי דהוי משמע דרלאו היה לכך: קטיר קחזינא הכא. קשר של רשעים אני רואה כאן אלא היה לאוי לכך אלא שנתן ממון ומיגהו: מתני' חולץ. כהן גדול: ולא מייבם. דאלמנה היא ואסורה לו: גמ' לא פעשה ועשה. אלמנה לא יקח בתולה יקח (ויקרא כא) ולא בעולה: מתני' אלא אם כן יש לו בנים. משום דמצווה על פריה ורביה וה"ה לישראל ובגמרא מפרש אמאי נקט כהן: שהיא זונה האמורה בתורה. ובגמרא מפרש לה: אלא הגיורת והמשוחררת. דביאת עכו"ם ועבד פסלה: ושנבעלה בעילת זנות. כגון ישראלית הנבעלת לפסול לה: גמ'

קברי[ה] עובדי כוכבים אינן מטמאין באהל שנא' [ו]ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם [ז]אתם קרויין אדם ואין העובדי כוכבים קרויין אדם מיתיבי [ח]ונפש אדם ששה עשר אלף משום בהמה [ט]אשר יש בה הרבה משתים עשרה רבוא אדם אשר לא ידע בין ימינו לשמאלו [י](ובהמה רבה) משום בהמה [יא]כל הורג נפש וכל נוגע בחלל תתחטאו דלמא איקטיל חד מישראל ורבנן לא נפקד ממנו איש ור' שמעון בן יוחי [יב]לא נפקד ממנו איש לעבירה רבינא אמר [יג]נהי דמעטינהו קרא מאטמויי באהל דכתיב [יד]אדם כי ימות באהל ממגע ומשא מי מעטינהו קרא: מתני' [טו]אירס את האלמנה ונתמנה להיות כהן גדול יכנוס ומעשה ביהושע בן גמלא שקדש את מרתא בת ביתוס ומנהו המלך להיות כה"ג וכנסה שומרת יבם שנפלה לפני כהן הדיוט ונתמנה להיות כה"ג אע"פ שעשה בה מאמר הרי זה לא יכנוס: גמ' ת"ר מנין שאם אירס את האלמנה ונתמנה להיות כהן גדול שיכנוס ת"ל [יז]יקח אשה א"ה שומרת יבם נמי אשה ולא יבמה: מעשה ביהושע וכו': מנהו אין נתמנה לא אמר רב יוסף [יח]קטיר קחזינא הכא [יט]דאמר רב אסי תרקבא דדינרי עיילה ליה מרתא בת ביתוס לינאי מלכא עד דמוקי ליה ליהושע בן גמלא בכהני רברבי: מתני' [כ]כהן גדול שמת אחיו חולץ ולא מייבם: גמ' [כא]קא פסיק ותני [כב]לא שנא מן האירוסין ולא שנא מן הנשואין בשלמא מן הנשואין עשה ולא תעשה הוא [כג]ואין עשה דוחה ל"ת ועשה אלא מן האירוסין [כד]בא עשה ודחה את לא תעשה [כה]גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה שניה: מתני' [כו]כהן הדיוט לא ישא אילונית אלא א"כ יש לו [כז]אשה ובנים רבי יהודה אומר אע"פ שיש לו אשה ובנים [כח]לא ישא אילונית שהיא זונה האמורה בתורה וחכמים אומרים [כט]אין זונה אלא גיורת ומשוחררת ושנבעלה בעילת זנות: גמ' א"ל ריש גלותא לרב הונא מ"ט משום פריה ורביה אפריה ורביה כהנים הוא דמפקדי וישראל לא מפקדי אמר ליה משום דקא בעי למיתבי סיפא רבי יהודה אומר אע"פ שיש לו אשה ויש

עין משפט נר מצוה

עו א ב מיי' פ"ג מהל' אבל הלכה ג. וסי"ל מהל' טומאת מת הלכה יג. סמג לאוין רלה טור"ש יו"ד סימן שמב סעי' כ:
עז ג מיי' פי"ז מהל' איסורי ביאה הלי יב:
עח ד מיי' שם וסי"ב מהלכות כלי המקדש הלכה י:
עט ה מיי' פי"ז מהל' איסורי ביאה הלכה יב:
פ ו מיי' פ"ו מהלכות יבום הלכה יח:
פא ז ח מיי' שם הלכה י:
פב ט מיי' פט"ו מהלכות איסורי הלכה ז סמג עשין מט טוש"ע אה"ע סי' ל סעי' ח:
פג י מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הלכה כ סמג לאוין קכא טוש"ע שם סי' ו סעי' ח:

תורה אור השלם

1. וְאֹתָן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם אֲנִי אֱלֹהֵיכֶם נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים: יחזקאל לד לא
2. וְנֶפֶשׁ אָדָם שִׁשָּׁה עָשָׂר אָלֶף:
במדבר לא מו
3. וְאֲנִי לֹא אֶחוּס עַל נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יֵשׁ בָּהּ הַרְבֵּה מִשְּׁתֵּים עֶשְׂרֵה רִבֹּו אָדָם אֲשֶׁר לֹא יָדַע בֵּין יְמִינוֹ לִשְׂמֹאלוֹ וּבְהֵמָה רַבָּה:
יונה ד יא
4. וְאַתֶּם חֲנוּ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה שִׁבְעַת יָמִים כֹּל הֹרֵג נֶפֶשׁ וְכֹל נֹגֵעַ בֶּחָלָל תִּתְחַטְּאוּ בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אַתֶּם וּשְׁבִיכֶם: במדבר לא יט
5. וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה עֲבָדֶיךָ נָשְׂאוּ אֶת רֹאשׁ אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר בְּיָדֵנוּ וְלֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ: במדבר לא מט
6. זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בָּאֹהֶל כָּל הַבָּא אֶל הָאֹהֶל וְכָל אֲשֶׁר בָּאֹהֶל יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים:
במדבר יט יד
7. אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְחֲלָלָה זֹנָה אֵת אֵלֶּה לֹא יִקָּח כִּי אִם בְּתוּלָה מֵעַמָּיו יִקַּח אִשָּׁה:
ויקרא כא יד

תוספות ישנים

ואין העובדי כוכבים כו'. פרשתי בכ"ק בפרק שור שנגח: דלמא לקטיל חד מישראל, ר"מ דר"ש מוכיח מכאן דכל קבוע כמחצה על מחצה מדקאמר מתחטאו דלמא לקטיל חד מישראל אע"ג דעובדי כוכבים רובא אכן לא הוכיח דלמקבלא אין הדבר מיושב דקאמר מתנגב ומשא מי מעטינהו קרא ומשום דהוה מי מעטינהו קרא ומשום דהוה מגע ומשא עוי"ל דאין דומה מכאן דדלמא הכי פירושא דלמא לקטיל חד מישראל והם היו פעמים הייסם על החללים ומגלה שנגעו כמילם לו אלמלא חד מישראל אעמוד מטמאים. ובמתוכות פי' דבפרק ליה מוקמי לו וקם עליו והקשינו מנא ליה לר' שמעון דמפיק לדרשא אחרינא בפרק יאלו הן הנפרפים (דף ע"ט) מנליה דאין העובדי כוכבים כו'. פרשתי שם ור"ת פסק דלא כר"ש דאמר קברי יעמעאלים אין מטמאים באהל דכל מקום שנה רשב"ג הלכה כמותו ורשב"ג פליג עליה דר"ש דאמר כ) מדורות עובדי כוכבים מטמאין באהל מפני שקוברין אם בפליהם. ומסקנת אהלות (פי"ח מ"ו) נמי רשב"ג פליג עליה דקאמר עיר עובדי כוכבים אחרכה אין בה משום מדורות משמע אבל יאותה אית בה

מגיה הש"ס

(א) ר"מ קיד: [כריתות ו:]. (ב) רש"ל מ"ד. (ג) [לעיל עט.]. (ד) יומא יח. (ה) סנהדרין יח: [לעיל כ. (ו) [פי' אלא אחה לפרוש ולרבות עמה אי נגים מ"ר"מ בשם הרמב"ם ומתוך פרש"י משמע דגרס אח"כ יש לו בגים ולא היה בגרסתו אחה בלבד]. (ז) לקמן אח. (ח) [במדבר יט]. (ט) [ועי' תוס' ב"ב נח. מהני יקוב לאה ותוס' נדה ע: ד"ה ואין גיגין]. (י) [חסרונות: אלא אדום גבי הכאן דומה]. (כ) [וע' תוספות מיר נד. ב"ק לא. ב"ב נח. מס' ע"ז ג. סנהדרין נט: וכנדה ע:].

גליון הש"ס

גמ' אדם קרוין אדם. עי' מהני' רפ"ג דנגעי' ובתו"ש שם רפי"ב: מתני' אירס את האלמנה. עי' לעיל דף כ ע"ב תד"ה אלמנה אמר ליה: גמ' קטיר קחזינא הכא. עיין ב"ב דף כ"ל ע"א תד"ה וכו' דיש חילוק בין אדם לאדם. עי' ירמיה לב כ' וישראל ואדם: באד"ר בפתח הדבר היינו בני אדם הראשון. עיין בנלמ"ן סימן ש"ז: ד"ה שנבעלה וכו' אלא מחייבי בריתות וכו'. עיין ניטין ד' פט ע"ל תד"ה בעולה ובמהרש"א שם:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כהן וכו' שומרת יבם שנפלה לפני כהן הדיוט: (ב) בא"ד תנן לה לעיל. ר"ב בפרק ב' דף כ:

מוסף רש"י

אינן מטמאין באהל. דגבי אהל כתיב אדם, אדם כי ימות באהל (במדבר יט:). ת"ל יקח אשה. כי אם בתולה מעמיו יקח אשה, ומאי אשה קרא ימיכל היא (לעיל נ:). תרקבא. חלי קלח, תרי יקב. דינרי. זהובים (יומא יח:). מרתא בת ביתוס. אלמנה שאירה איתה יקידשה יהושע בן גמלא ומנהו ממון לעלה המלך ומיגהו לחיות כהן גדול (שם). קא פסיק ותני. אלמנה לכהן גדול, לא שנא מן האירוסין ולא שנא מן הנשואין. לא שנא נפלה לפניו מן הנשואין הכיהו תרתי לריעיתה, מנא דאלמנה היא ומיהא לאו דאלמנה לא יקח, ועוד דבעולה היא ומיהא לאיסור עשה לגבייה, דכתיב אשה בתולה יקח ולא בעולה, ולאו הכא מכלל עשה עשה, ולא שאר נפלה לפניו מן האירוסין ושרה כחולה, דליכא אלא לאו דאלמנה (לעיל כ.). בשלמא מן הנשואין עשה ולא תעשה הוא. מיהא עשה ולא תעשה בתיהוא, בתולה יקח ולא בעולה, הכיהו עשה, אלמנה לא יקח הכי לאו (מהרדרין ח:). ראין עשה. יבמה יבא עליה (שם יב.). יבא עשה. דיבמה יבא עליה (לעיל כ.). גזירה ביאה ראשונה. דמקיים בה עשה ומצי למיתבי. אטו ביאה שניה. דלא מצי למיתבי דבא לאיסור בה עשה (שם). כיאה ראשונה דיכוס מקיימת מצות עשה, כיאה שניה לאו מצות יכוס הוא (מהרדרין ח:).

ומטמאה באהל: בטבע ומשא מי מעטיגו, ות"ת הא כתיב נמי אם אדם דמשמע ישראל ולא עובדי כוכבים ור"ל דבמיר מיקרינן לכולי קרא כמומאת אהל אבל ממגע ומשא לא מטמאי עובדי כוכבים: א) ובגם אין זה יהיאסר בן גמלא ב) שהיה כ"ב שתקן כמה מקנות שאותו נדיק היה אלא אחר הוא זה ד): ב) וא"ת והא כבר תניא לעיל אלמנה לכה"ג תולצת ולא מתיבמת גבי איסור מלוה ואיסור קדושה וי"ל דהכא עיקר ולעיל תניא משום כללא דסיל ומני:

ז) נדה דל"ל אי שבשלילי בטולה. ב) לפנינו כמאנה דאלמנה פ"ח מעשה ד' מקן פחמה ולא אחר שם רשב"ג. ג) ל"ל שהיאסר בכ"ב (דף כ"ח). ד) ועי' תוס' ד"ה שם ד"ה זכר.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com